

їх діяльність полягає у здійсненні суто наукової діяльності у вигляді наукового висновку.

Висновки. Отже, на нашу думку, можна констатувати, що процес наукового забезпечення полягає у здійсненні відповідними суб'єктами діяльності, спрямованої на системне отримання і використання знань у науковій, науково-технічній, науково-педагогічній сферах у вигляді (формах) проведення фундаментальних та прикладних досліджень, супроводження та виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських, проектно-конструкторських, технологічних, пошукових, проектно-пошукових робіт, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інших робіт, пов'язаних з доведенням наукових і науково-технічних знань до стадії практичного їх використання. Наукове забезпечення організовується та координується в рамках реалізації науково-організаційної діяльності, яка теж є невід'ємною частиною здійснення діяльності, спрямованої на системне отримання знань у відповідних сферах.

Водночас існує необхідність у детальному дослідженні проблематики наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України, оскільки специфічність такого забезпечення може суттєво відрізнитися від визначеного в законодавстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дзюба О.М. Наукове забезпечення інноваційного розвитку підприємств хлібопекарної галузі України / О.М. Дзюба // Економіка України. — 2009. — № 4. — С. 42–51.
2. Іщенко А.В. Теорія і практика криміналістичного забезпечення процесу доказування в розслідуванні злочинів : навч. посіб. / А.В. Іщенко, І.О. Ієрусалімов, Ж.В. Удовенко. — К. : Центр учбової літератури, 2007. — 160 с
3. Скорченко П.Т. Проблемы технико-криминалистического обеспечения досудебного уголовного процесса : дис. ... докт. юрид. наук / П.Т. Скорченко. — М., 2000. — 69 с.
4. Про наукову та науково-технічну діяльність : Закон України від 13.12.1991 № 1978-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). — 1992. — № 12. — Ст. 166.
5. Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І.К. Білодіда. — К. : Наукова думка, 1970–1980. — Т. 3. — С. 17.
6. Ефремова Т.Ф. Новый толково-словообразовательный словарь русского языка / Т.Ф. Ефремова. — М. : Дрофа, Русский язык, 2000. — 1233 с.
7. Кампо В. Наукове забезпечення юрисдикційної діяльності Конституційного Суду України (роздуми небайдужого) / В. Кампо // Віче. — 2011. — № 17. — С. 61–70.

УДК 340+371.4

Андрусишин Р. М., здобувач кафедри теорії та історії держави і права ЛьвДУВС

Організаційно-правове забезпечення виховної роботи в органах внутрішніх справ

В даній статті запропоновано визначення поняття «виховна робота в органах внутрішніх справ» та низку заходів щодо виведення зазначеної роботи на якісно новий рівень. Від змісту та якості роботи з особовим складом ОВС залежать результати майбутньої професійної діяльності правоохоронця, здатність ефективно виконувати свої функції. Однак проблемні питання організаційно-правового забезпечення виховної роботи з особовим складом в ОВС та напрями їх оптимізації вивчаються фрагментарно і не мають окремого комплексного дослідження.

Ключові слова: виховання, виховна робота, працівники органів внутрішніх справ, наставництво.

В данной статье предложено определение понятия «воспитательная работа в органах внутренних дел» и ряд мер по выводу указанной работы на качественно новый уровень. От содержания и качества работы с личным составом ОВД зависят результаты будущей профессиональной деятельности милиционера, способность эффективно выполнять свои функции. Однако проблемные вопросы правового обеспечения воспитательной работы с личным составом в ОВД и направления их оптимизации изучаются фрагментарно и не имеют отдельного комплексного исследования.

Ключевые слова: воспитание, воспитательная работа, работники органов внутренних дел, наставничество.

This paper proposes a definition of “educational work in the internal affairs” and a series of measures aimed at the withdrawal of this work to a new level. The content and quality of personnel depend on the results of future police professional activities of law enforcement officers the ability to effectively perform its functions. However, areas of concern organizational and legal support educational work with staff in the police department and areas of optimization are studied fragmentary and do not have a single comprehensive study.

Educational work in law enforcement agencies in modern terms is designed to help police officers properly oriented in life faithfully fulfill his duties, to form in his love for his homeland, respectful, friendly attitude towards citizens, high professional and moral qualities, internal the need to comply with the laws. Strengthening civil society and democratic rule of law requires the police in modern personnel policy, its introduction to the work of the police. Therefore, educational work should be seen as part of personnel policy in the police department and in close cooperation with it and be independent from the influence of any political, civic associations.

Keywords: education, educational work, law enforcement officers, mentoring.

Постановка проблеми. Концептуальні положення кадрової політики МВС України наголошують на потребі виховання нового покоління кранівників органів внутрішніх справ та військовослужбовців внутрішніх військ XXI століття, здатних гідно відповідати на ті виклики і загрози часу, ефективно захищати громадян і державу від протиправних посягань. Саме тому питання відповідності виховної роботи з особовим складом в органах внутрішніх справ (далі - ОВС) конституційним нормам та сучасним вимогам розвитку суспільства є актуальними, що відображено у низці чинних вітчизняних законодавчих актів (Указ Президента України про Стратегію державної кадрової політики на 2012-2020 роки від 1 лютого 2012 року № 45/2012, Рішення колегій МВС України, Програма зміцнення кадрового потенціалу МВС України на 2012-2016 роки та інші нормативно-правові акти) [1, с. 33].

Сучасний професіонал формується у світі нестійких соціально-професійних відносин, які перш за все повинні відповідати чинним конституційним нормам та

сприяти зміцненню дисципліни і законності в державі, зокрема в системі роботи з особовим складом ОВС. Від змісту та якості цієї роботи залежать результати майбутньої професійної діяльності правоохоронця, здатність ефективно виконувати свої функції. Однак проблемні питання організаційно-правового забезпечення виховної роботи з особовим складом в ОВС та напрями їх оптимізації вивчаються фрагментарно і не мають окремого комплексного дослідження.

Стан дослідження. Проблему підготовки кадрів для правоохоронних органів досліджували такі науковці: О. Бандурка, П. Баранов, В. Бесчастний, С. Гусарев, Л. Джигун, О. Джука, Е. Дідоренко, Н. Заяць, Я. Кондратьєв, О. Кулик, А. Мещерякова, В. Молдаван, О. Новаков, І. Опришко, В. Сальников, В. Синьов, О. Скакун, С. Сливка, В. Столовський, В. Темченко, О. Тихомиров, В. Шакун, В. Шамаров, О. Щеглова, О. Ярмиш та ін.

Беручи до уваги необхідність удосконалення виховної роботи в органах внутрішніх справ, **метою** статті є визначення проблемних питань організаційного забезпечення виховної роботи та можливих шляхів виведення її на новий рівень, що сприятиме приведенню її у відповідність до вимог сьогодення.

Новизна дослідження полягає у тому, що дана робота постає продовженням численних праць з визначення пріоритетних напрямків вдосконалення виховної роботи в органах внутрішніх справ.

Виклад основного матеріалу. Виховна робота в органах внутрішніх справ у сучасних умовах покликана допомогти працівнику міліції правильно орієнтуватися в житті, сумлінно виконувати покладені на нього службові обов'язки, сформувати у нього любов до своєї Батьківщини, шанобливе, доброзичливе ставлення до громадян, високі професійно-моральні якості, внутрішню потребу дотримуватися законів [3, с. 351].

Загальні проблеми виховання є фундаментом для їх вирішення - у кожному з інститутів суспільства. Це також стосується і роботи органів внутрішніх справ. Розбудова громадянського суспільства, демократичної правової держави вимагає проведення в ОВС сучасної кадрової політики, впровадження її в роботу ОВС. Тому виховна робота повинна розглядатись як складова кадрової політики в ОВС та у тісній взаємодії з нею і бути незалежною від впливу будь-яких політичних, громадських об'єднань (п.ст. 18 Закону України «Про міліцію») [1, с. 33; 2].

Для чіткого визначення поняття «виховна робота в органах внутрішніх справ» звернемося до напрацьовань педагогічної науки, оскільки для педагогіки поняття «виховання» є базовим [3, с. 352].

Так, А.І. Кузьмінський та В.Л. Омеляненко розглядають виховання як цілеспрямований і організований процес формування особистості, що передбачає формування у людини певних якостей відповідно до вимог морального, розумового, трудового, фізичного та естетичного виховання [4].

В.Л. Ортинський розглядає поняття виховання у широкому і вузькому соціальному значенні слова, а також у широкому і вузькому педагогічному розумінні [4]. Так, на думку автора, у широкому соціальному значенні виховання — це передавання соціального досвіду, накопиченого людством упродовж усієї історії, від старшого покоління молодшому. У вузькому соціальному значенні виховання — це спрямований вплив на людину суспільних інститутів з метою передати їй певні знання, сформувати необхідні навички і вміння, гідну поведінку, наукові переконання, суспільні цінності, моральні та політичні орієнтири, життєві настанови і перспективи.

Ефективність роботи ОВС залежить від високої моральної зрілості особового

складу, суворого дотримання законності, підвищення інтересу до особистості, умінні враховувати соціальні фактори в суспільстві та підвищувати власний професійний рівень. Про необхідність урахування соціальних факторів у забезпеченні професійної надійності персоналу зазначено і в Законі України «Про міліцію». Зокрема, ст. 5 Закону передбачено розвиток культури, такту працівника ОВС у стосунках з громадянами, а ст. 17 вимагає від працівника ОВС мати високі особисті, ділові, моральні й психологічні якості. Таким чином, напрацьовано значну теоретико-методологічну базу із вивчення проблем виховання та виховної роботи в ОВС. Разом із тим існує значний розрив між теоретичними розробками та їх реалізацією на практиці.

У результаті аналізу чинних нормативно-правових актів МВС України стосовно організації виховної роботи з особовим складом нами виділено основні напрями, які найчастіше зустрічаються, а саме:

- громадянське та патріотичне (організація культурно-масової та просвітницької роботи, забезпечення соціального захисту в органах і підрозділах внутрішніх справ);
- розумове, фізичне виховання (вивчення, узагальнення і поширення позитивного досвіду, забезпечення якісного рівня виховної роботи в ОВС, професійної та службової підготовки працівників міліції тощо);
- правове виховання (підвищення ефективності діяльності органів та підрозділів внутрішніх справ України щодо виявлення, попередження та припинення, у межах їх компетенції, корупційних правопорушень та службових зловживань; підвищення рівня правової освіти; зміцнення дисципліни і законності тощо);
- моральне виховання (вивчення професійних та моральних якостей особового складу органів внутрішніх справ);
- превентивне виховання (розроблення проекту Прорами профілактично-виховної роботи Міністерства внутрішніх справ України на 2012-2015 роки та Плану анти-корупційних заходів у системі Міністерства внутрішніх справ на 2011-2015 роки) [1, с. 33].

Поняття «виховна робота з особовим складом ОВС» визначається у п. 1.1 Положення про організацію виховної роботи з особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ України, яке затверджено Наказом МВС України від 25 листопада 2003 року № 1458 [6], та у Методичних рекомендаціях з організації та проведення індивідуальної виховної роботи з особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ України як комплексне, котре охоплює різні заходи: організаційні, морально-психологічні, інформаційні, педагогічні, правові, культурно-просвітницькі та соціальні, спрямовані на забезпечення формування і розвитку в працівників особистої відповідальності за свідоме виконання вимог чинного законодавства України, високої духовної культури і моральних якостей, почуття патріотизму, державного світогляду, засвоєння морально-етичних норм поведінки тощо [7].

У Програмі антикорупційних заходів у системі МВС на 2011-2015 роки, затвердженій наказом МВС України від 8 липня 2011 року № 409, наголошено на превенції виховання, а саме: забезпечення комплексного поєднання профілактичних, попереджувальних та правозастосувальних заходів, спрямованих, насамперед, на ліквідацію умов, що створюють сприятливе підґрунтя для вчинення правопорушень у сфері оперативно-службової діяльності, що передбачено Програмою профілактично-виховної роботи серед особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ на 2008-2012 роки, Інструкцією про порядок забезпечення органами та підрозділами внутрішніх справ України профілактики злочинних, корупційних діянь та інших проти-

правних дій серед особового складу, затвердженою наказом МВС від 23 лютого 2009 року № 76 та низкою інших регулятивних і розпорядчих актів, що дозволяє забезпечити підвищення якісного рівня виховної роботи в ОВС, професійної та службової підготовки працівників міліції, у тому числі щодо підвищення рівня їх правової освіти та правового виховання особового складу з питань профілактики корупційних правопорушень [1, с. 35].

Актуальність та необхідність пошуку більш ефективних методів удосконалення виховної роботи в органах внутрішніх справ у цілому викликані:

1. Зниженням рівня морально-психологічного стану особового складу, яке проявляється у зростанні порушень дисципліни і законності.

2. Втратою професіоналізму і зниженням рівня загальної культури працівників.

3. Падінням у суспільстві рейтингу і престижу служби в органах внутрішніх справ, довіри населення до їх роботи.

4. Великими фізичними, моральними і психологічними навантаженнями, дедалі сильнішим тиском на працівників органів внутрішніх справ з боку протиправних елементів. Все це посилюється політичною і економічною нестабільністю в країні, загостренням криміногенної обстановки, що, у свою чергу, знижує впевненість частини працівників у необхідності і корисності їх праці, апатію, байдужість до результатів службової діяльності.

5. Призупиненням законодавчим органом та рішеннями органів виконавчої влади та місцевого самоврядування на місцях соціальних гарантій, пільг і компенсацій особовому складу [3, с. 354].

У виховній роботі з особовим складом органів внутрішніх справ на сьогодні існує ще багато невирішених проблем, недоліків. Головні з них – це невміння і небажання керівного складу займатися роботою з підлеглими, формалізм при її проведенні, відсутність індивідуального підходу до працівників. Тоді як ґрунтовна теоретична підготовка, широкий кругозір, висока загальна і педагогічна культура керівників органів і підрозділів внутрішніх справ дозволить їм успішно вирішувати завдання щодо виховання особового складу. Ці завдання більш ефективно вирішуються, якщо начальник добре знає рівень загальноосвітньої та спеціальної підготовки працівника, його інтереси та здібності, якщо враховує у своїй роботі вікові, фізіологічні та психологічні особливості підлеглих.

У цьому напрямку вбачається доцільним розробити Положення про організацію індивідуально-виховної роботи в органах і підрозділах органів внутрішніх справ України, враховуючи специфіку службової діяльності окремих органів і підрозділів [3, с. 355].

Крім того, на якість виховної роботи впливає те, що основний її тягар лягає на плечі безпосередніх начальників, які мають виконувати ще й значний обсяг роботи відповідно до своїх функціональних обов'язків.

При такій ситуації здійснення виховного впливу на підлеглих відкладається на останнє місце, і нерідкими є випадки, коли вчасно проведені виховні заходи сприяли б попередженню скоєння працівниками вчинків, що суперечать високому званню працівника органів внутрішніх справ.

Також одним з найбільш важливих у переліку тих завдань, які необхідно вирішувати при проведенні виховної роботи, є проведення профілактики професійної деформації працівників органів внутрішніх справ, оскільки це явище охоплює широке коло як молодих працівників, так і з досить великим стажем службової діяльності. Для ефективного виховного впливу на осіб, які піддалися професійній деформації,

керівнику необхідно володіти знаннями щодо механізму та причин даного явища, розібратися в його ознаках, мінімізувати негативні наслідки впливу і, звичайно, навчитися протидіяти його руйнівному впливу. Однією з найважливіших організаційних форм виховної роботи в органах внутрішніх справ є наставництво, яке відіграє значущу роль у вихованні, становленні та адаптації молодих працівників до роботи в органах та підрозділах внутрішніх справ. Але на сьогодні можна констатувати, що найчастіше виконання наставниками своїх функцій має формальний характер. Така ситуація склалася завдяки тому, що, як правило, наставники не зацікавлені у виконанні своїх наставницьких функцій у зв'язку з відсутністю матеріального та морального стимулювання цієї діяльності. Крім того, завантаженість на своєму робочому місці просто не дозволяє наставнику приділяти належну увагу молодому працівнику, а також те, що навіть у найдосвідченіших і підготовлених працівників можуть бути просто відсутні навички та здібності до виховної роботи [3, с. 356].

Висновки. Організаційні форми виховної роботи з особовим складом мають багато спільного та пов'язані між собою. Тому доцільно деякі з них об'єднати з метою уникнення дублювання повноважень, а саме, виділити серед перерахованого переліку напрями: наставництво: підвищення ефективності нормативно-правового забезпечення соціально-гуманітарної підготовки та індивідуальної роботи з особовим складом; нормативно-правові умови ефективності застосування заохочень та стягнень особового складу; правова робота з населенням.

З метою вдосконалення нормативно-правового забезпечення виховної роботи в ОВС вважаємо за доцільне: на законодавчому рівні прискорити прийняття відповідних концептуальних положень у нормативно-правових актах, які стосуються виховання, оскільки чимало їх сьогодні втратили чинність; на рівні вищого навчального закладу МВС України залучати інститути громадянського суспільства до реалізації напрямів виховної роботи.

Отже, актуальним завданням виховної роботи в органах внутрішніх справ є підвищення якості цієї роботи та підготовка кваліфікованих кадрів для її проведення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лукашенко А.А. Організаційно-правове забезпечення виховної роботи в органах внутрішніх справ / А.А. Лукашенко // Юридичний науковий електронний журнал. - № 1. — 2014. — С. 32-35.
2. Про міліцію: Закон України від 20 грудня 1990 р. : за станом на 16 травня 2013 р. N 245-VII (245-18) // Відомості Верховної Ради УРСР. - 1991. - № 4. - Ст. 20.
3. Тихоненко Л.Л. Напрямки вдосконалення виховної роботи в органах внутрішніх справ / Л.Л. Тихоненко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. - № 2. — 2012. - С. 351-356.
4. Кузьмінський А.І. Педагогіка у запитаннях і відповідях : навч. посібник / А.І. Кузьмінський, В.Л. Омеляненко. — К., 2006. — 344 с.
5. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / В. Л. Ортинський. — К., 2009. — 344 с.
6. Положення про організацію виховної роботи з особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ України: наказ МВС України від 25 листопада 2003 р. № 1458.
7. Методичні рекомендації з організації та проведення індивідуальної виховної роботи з особовим складом органів і підрозділів внутрішніх справ України // Організація роботи з персоналом в органах внутрішніх справ України: Метод. посібник. — К.: РВВ МВС України, 2002. - 348 с.